

Atatürk we Kuran

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Atatürk we Kuran ATATÜRK WE KURAN

Göýä Çanakkale söweşi bolmadyk ýaly, Stambul basylyp alynmadyk ýaly, grek ordalary Anadolynyň ortasyna çenli gelmedik ýaly, Atatürk ur-tut Osmanly soltanlygyny agdaryp, öz prinsiplerini girizen deý ony garalaýarlar...

Bu barypýatan naýynsaplyk. Çünki beýik öňbaşçymyz Atatürk Çanakkale söweşinde osmanly ofiseridi. Haçan-da yzly-yzyna gelen masgaraçylykly agyr ýeňlişler we elden giderilen ýerleriň ýitgisi adamlaryň umydyňy Osmanlydan ymykly üzdi, hut şol wagtam Atatürk gaýduwsyzlyk bilen öňe düşüp, wepaly egindeşleri bilen bilelikde mähriban watany halas edip, respublikany yglan etdi we “türk rewolýusiýalary” diýip taryha giren sosial özgerişleri durmuşa geçirdi.

★★★

Söýgüli okyjylarym!

Ýokarky okan setirleriňiz size öňdenem mälim taryhy hakykatlaryň beýanyndan ybarat sözler.

Mundan aşakky bolسا Atatürke duşmançylyk besleýän sferada ýetişendigine garamazdan, Kurany okadygydaýyn, Atatürke doly we dogry düşüňip, oňa sylag-sarpasy artmaga başlan suratkeş Mustapa Günene degişli...

Onuň pikirige «Atatürk atatürkçülügi-de, kemalizmi-de öňden meýilleşdirip ýola goýmady. Galyberse-de, bugün adyna kemalizm diýilýän respublikaçylyk, milliýetçilik (nasioalistlik), halkçylyk, döwletçilik, dünýewilik we ynkylapçylyk (rewolýusionerlik) ýaly konsepsiýalar Atatürküň taryhda ilkinji gezek oýlap tapyp, güýje girizen maddalary-da däl. Bular – adam bilen baglanyşykly ylmy netijeler... Atatürkden öňem bar bolan, bugünkü günem birnäçe ýurtda döwletleriň eýerýän konsepsiýalary... Adam ösüşoniň tebigy netijesini emele

getirýän we jemgyýetçilik durmuşynyň sowlup geçip bolmajak gymmatlyklary... Onuň tebigy sazlaşygy...

Şonuň üçinem Atatürküň ýörelgeleri haýsydyr bir partiýanyň içerki tertip-düzgünine ýa-da haýsydyr bir ideologiýanyň nukdaýnazaryna düşürip seljerip bolmaz, olara ýöne bir “kemalist prinsipler” diýip geçip bilmersiňiz.

Hatda Atatürküň durmuşa geçiren bu maddalaryny tebigatyň kanunlaryna meňzetsegem ýalňys bolmaz...”

Mustapa Günen sözünü Kuran bilen baglanyşdyryp, şeýle diýýär:

“Atatürküň ýeke-täk we kesgitli prinsipi bardy: aň-düşünjäni, ynanjy we eden her bir işini akyl-paýhasa we bilime esaslandyrmak, hereketlerini wyždany gözden salmazdan etmek.

Atatürkçi bolmak – Atatürk ýaly hereket etmekdir.

Galyberse-de, akyl-paýhas we ylym bilen hereket etmek, şol bir wagtyň özünde Kuranyňam iň birinji prinsipidir.

Atatürküň din boýunça eden ähli üýtgeşmeleri Kuranyň prinsiplerine bire-bir gabat gelýär...

Mysal üçin, oňa garşy çykýan gatlaklaryň köp tankyt edýän temalary bolan elipbiý çalşygynyň üstünde durup geçeliň.

Mälim bolşy ýaly, Kuran – imandan öň “Oka!” diýip başlaýar. Ýüzlerçe aýatda akyl-paýhasyňy ulanmagy, ylym-bilim öwrenmegi emir edýär, hökmany şert edip goýýar. Eger musulmanlar Kuranyň bu ündewine aýdylyşy ýaly eýeren bolsadylar, onda bugün bütindünýä ylmy dil iňlis dili däl-de, arap dili bolardy we bütin dünýä arap dilini öwrenmäge jan ederdi. Netijede Atatürkem asla elipbiý çalşygyny geçirmäge mejbur bolmazdy! Çünki, akyl muny talap edýär. Kurana görä bular älemiň ýaradyjysynyň goýan kanunlarynyň netijesidir. «Ýunus» süresiniň 100-nji aýatynda «Allatagala aklyny ulanmaýanlaryň üstüne ýaramazlyk ýagdyrar» diýlende, bu aýat musulmanlary, Kurana ynanýanlary bu beladan aman saklajagyna kepillik berýärmä, ýa bolmasa «ynanýanlar muňa degişli däldir» diýen aýat ýok.

Gynansak-da, dürli hatalar zerarly yslam dünýäsi Kuranyň aýdýan bu hakykatyny görüp bilenok («Furkan» süresiniň 30-njy aýatyna seret.) Şonuň üçinem sosial durmuşyň we ynanç bilen baglanyşykly ösüşiň öňi petiklenipdir. Ine, Kurany doly we

dogry bilýän hem düşünyän Atatürk Allatagalanyň ýola goýan tebigat kanunlarynyň talabyna laýyklykda dindäki bu petiklenmeleriň önüni açdy. Bolany!

Ine, şu hakykatlar sebäpli Atatürküň bitiren işlerine ewolýusion göreşler diýip baha berdim. Sözlerimi «tebigy kanunlar» diýip atlandyrdygym Atatürküň prinsipleri üçin ýygý-ýygýdan ulanan meňzetmäm bilen jemläýin:

Hiç kim aladalanmasyn! Tebigatyň sazlaşygy, ýagny ylmy ady bilen ewolýusiýanyň önüne böwet bolmak mümkin däl. Ewolýusiýa käte haýallaýar, hatda käte togtaýar we garaşdyrybam bilýär. Ýöne hiç haçan yzyna gaýtmaýar!..”

Ugur DÜNDAR.

«SÖZCÜ» gazetini, 11.11.2020 ý. Publisistika